

זבל מאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת דברים תשפ"ה שנה י | גליון מס' 591

ת.ד 102 בני ברק | פקס : 03-5055919
9139191@gmail.com

בניני אמונים

בניני תפלה בפרשה

תוכחה ולמוד זכות באחד

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרת ודי זֶהב" (א כ)

הקשה רבי שלמה קלווגר:

הלוא אמרו חכמים (שמ"ר א ב) ש"אלה" משמעותו מעוט, ומה בא כאן הפתוח למעט?

ופרש: חכמי המדרש אמרו (דב"ר א ב) כי אף שבאנוי ישראל השמיע משה דברי תוכחה והיה מגדיל את עוונם, כדי להכניע לבבם ולהחזירם למוטב, וכפי שעשה בכתוב זה בהזכירו את כל המקומות שחטאו ישראל במדבר, מפל מקום בעמדו לפני ה' דבר בשבחם והמעיט בחטאם, כדי לא לעורר עליהם קטרוג. כך נהג משה לאחר שחטאו ישראל בעגל. כלפי העם אמר (שמות לב ז): "אתם חטאתם חטאה גדלה, בעוד כלפי מעלה אמר (שם לב יא): "למה ה' יחרה אפך בעמך".

לכך נקט הפתוח כאן "אלה" - לשון מעוט, כדי לרמוז שבדברי תוכחתו נאמרו רק "אל כל ישראל", אולם לפני ה' למד זכות על ישראל (אמרי שפר').

על המגיד מזלוטשוב מספר שבגעת שהיה מוכיח את קהל עדתו, היה לפתע הופך את פניו ואומר ברגש:

"רבנו של עולם הנה עמך משלמים וראויים הם, וחפצים מאוד לעשות רצונך. ומה שאני עומד ומוכיחם, אין זה כי אם בעבור כבוד שמך, כדי שיתאמצו יותר לקיים דברי תורתך ומצוותיך" (אגרא דכלה).

מעלת השהיה למרגלות הר סיני

"ה' אלקינו דבר אלינו בחרב לאמר רב לכם שבת בהר הזה" (א כ)

קול אמונים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

התוכחה הפותחת באמן

הפתח הפותח את פרשתנו, ואת ספר דברים כלו, הוא דברי תוכחה שאמר משה לישראל על חטאיהם במדבר. משום כבודם של ישראל, לא פרטו החטאים במפרש אלא נרמזו בלשון מכבדת בשמות המקומות המופיעים בפתח, כפי שפרש רש"י על אתר. מפליא אפוא לגלות רמז נוסף בכתוב זה, הבא להוסיף על התוכחות הטמונות בו: ראשי התבות הפותחות את פרשתנו (דברים א א): "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר", הם בגימטריה אמן.

העבדה שענית אמן נרמזה בכתוב זה, בו טמונים דברי תוכחתו של משה רבנו, מלמדת על האחריות המוטלת עלינו לחזק את ענית אמן ולהוסיף את הזלזול בה.

על חובת ענית אמן נתן להמליץ את דברי המסלת 'שרים' בהקדמתו: "כפי רב פרסומם ומה שאמתתם גלויה לכל, כך ההעלם מהם מצוי מאוד והשכחה רבה", ועל כן, אף שחובת אמן גלויה וידועה לכל, חובה עלינו לשוב ולהתירע על אודותיה.

רבים מגדולי הדורות חרטו עלי גויל דברים נוקבים על אודות חובת ענית אמן, איש איש בסגנונו. כך, למשל, כותב בעל 'רחמי האב' (אות נ): "מה יענה ליום פקדה כשישאלוהו: למה לא ענית אמן - מה עבודה היא?!", ומוסיף כי הבושה הגדולה שתהיה לאדם על כך בעולם הבא, מרמזת בפתח (תהלים פג ז): "מלא פניהם קלון" - סופי תבות אמן.

וביותר, כמה גדולה החובה המוטלת על המבגרים והנכבדים, להקפיד במיוחד על ענית אמן כראוי. כי כן, אם יראו הצעירים את הדמויות שהם כה מעריכים ומוקירים מזלזלים חלילה בענית אמן, כיצד נוכל לצפות שינקיטו הם על כך?

הבה נתאחד כלנו, כאיש אחד בלב אחד, להרים את קרנה של ענית אמן! נשפים לענות אמן אחר ברכות השחר בבית הכנסת, נסחף את המתפללים כלם, ובשכר זאת נזכה לראות בהרמת קרן ישראל, בשוב ה' את שיבת ציון במהרה בימינו, אמן!

בקרית יאט ואמר כל העם אמן!

שבט שלום,

298 213 מחולל

ברכות השחר בתלכה

בקול בכונה בתברותא

דרש רבי עזריה פיג'ו בעל הגדולי תרומה:

אמר להם משה לישראל: "ה' אלקינו דבר אלינו בחרב" את דברי התורה הזאת, לא מפני שהייתם נצרכים להם כדי להתקדש ולהתקרב אליו, אלא מתוך אהבתו אליכם. כי כן, כדי להתקדש, "רב לכם" - די היה לכם רק "שבת בהר הזה" - מבלי לקבל את התורה, שכן "ההר הקדוש והנורא ההוא, מצד עצמות קדשתו" כאשר יד עליו ה' בענו, היה בו די להשפיע עליכם קדשה ולהכשירכם להגיע לשלמות.

על כך אנו מודים בסדר הגדה של פסח ואומרים: "אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה - דינו", שכן בעצם הקרבה להר סיני התקדשנו והכשרנו לדבק בו, ונתנית התורה היא תוספת מתנה שנתנה לנו מאהבתו אותנו (בינה לעתים דרוש מט).

משה מתפלל על ישראל אף לאחר הסתלקותו

"לא תכירו פנים במשפט פקטן בגדל תשמעון לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלקים הוא והדבר אשר יקשה מכם תקרבון אלי ושמעתי" (א י)

דרש האדמו"ר רבי שלמה מרדומסק:

בכתוב "והדבר אשר יקשה מכם תקרבון אלי ושמעתי" רמז משה לבני ישראל שכאשר יכבד עליהם על הגלות, ויקשה להם לעמוד בו, יעמד הוא ויתפלל עליהם. וכפי שאמרו חכמי המדרש (איכ"ר פתיחתא כד) שבגעת הרבן בית ראשון, שלח הקב"ה את ירמיה להודיע למשה על הצרות העוברות על ישראל ועמד משה מקברו והעתיך רחמים לפני ה' שישב ויגאלם (תפארת שלמה).

חברותא נסתרת לברכות השחר

השעה לא יכול היה לעצור בעצמו, ושוב נשאווהו רגליו לעבר חדרו של הרבי.

גם הפעם המתין עד שיצא הרבי לטבילת הבקר, ופנה אל המקום שבו התחבא בליל אמש. לאחר דקות מספר שוב נשמע קולו של הרבי האומר את הברכות בכונה ובנעימה, ורבי יצחק דוד, שבתמימותו חשב כי הרבי אינו יודע על קיומו, ענה אחריו אמן בכונה, ומהר לצאת עם צאת הרבי מחדרו.

בימים הבאים המשיך רבי יצחק דוד במנהגו, ועד מהרה הפך הדבר אצלו לארח קבע. אותם רגעים נעלים במחצת הרבי חרשו תלמים עמקים בנשמתו, והגביהוהו טפחים מעל הקרקע.

כאמור, סבור היה רבי יצחק דוד כי הרבי אינו חש בהמצאותו. אלא שבאחד הימים, לפנות בקר, עת שהה הרבי במקוה, עצרה לפתע מרפכה הדורה בפתח הבית. מהמרפכה ירדה דמות מכרת. היה זה אחד מנכבדי העדה, נגיד וחסידי, אשר בצעדים מהירים פנה לעבר חדרו של הרבי, כדי לשאל בעצתו על אודות ענין בהול בעסקיו.

משראה הנגיד כי הרבי אינו בחדרו, נעמד ביראת כבוד סמוך לפתח החדר והמתין להגעת הרבי.

עברו רגעים ספורים. הרבי צעד לעבר כסאו, והנגיד נגש אליו בצעדים מדודים. "ממהר אני לצאת מן העיר לרגל ענין דחוף ביותר, ועל כן מבקש אני כי יואיל הרבי להאזין לדברי, ולתת לי את עצתו וברכתו", אמר.

הביט הרבי לעבר הנגיד בעיניו היוקדות, הצביע לכוון מעיל הפרוה התלוי בצד החדר ואמר: "הנה, כאן, מאחורי מעיל הפרוה, מסתתר אברך צעיר החביב עלי כאישון עיני, ואם עמו אני משוחח מאומה בשעה זו, כיצד מעלה אתה על דעתך שאשוחח עמך במלי דעלמא?!"

הנה פי כן, נכח רבי יצחק דוד לדעת כי בראיתו הרוחנית גלה הרבי את סודו זה מכבר, ולרב חביבותו נתן לקף הספקה שבשתיקה.

העשיר יצא מן החדר בידיים ריקות, והרבי פתח בעבודת קדשו, באמירת ברכות השחר בכונה ובהתעוררות כמנהגו, כשמאחורי המעיל הכבד עונה אחריו רבי יצחק דוד אמנים נרגשות.

ומאז, כל עוד שהה רבי יצחק דוד בחצר רבו בקרליו, נמשכה ביניהם אותה חברותא, הרבי היה מברך ברכות השחר, ורבי יצחק דוד היה עונה אמן כנגדו.

הצעיר וקרבו באפן יוצא מן הכלל. עבודת קדשו של הרבי בעל הבית אהרן' מקרליו החלה כבר בשעות הקטנות של הלילה. אחר שנים תנומה קלה על מטתו, היה משכים קום להשלים את חק למודי. אחר היה פונה לטבל ולהטהר במקוה הסמוך לביתו, ומשם היה פונה לחדרו ופותח בעבודת הבקר, באמירת ברכות השחר בקול ובכונה רבה.

בכל אותן שעות הקפיד הרבי להיות לבד בחדרו. איש לא ראהו בעבודת הקדש, אף השמועות אמרו כי מדבר במעמד נורא הוד.

רבי יצחק דוד חש כי אינו יכול להפסיד את המעמד. הוא השכים קום באישון לילה, פנה לעבר חדרו של הרבי והמתין בשקט עד שיצא הרבי אל המקוה. אז חמק בחשאי אל תוך החדר ומהר להסתתר מאחורי מעיל צמר ארוך ועבה שהיה תלוי על הקיר.

הוא הצטנף במקומו בחדרה ובדומיה, מצפה בקצרו רוח לשובו של הרבי. הרגעים נדמו לו כנצח, ואולם סוף סוף נשמעו צעדיו של הרבי קרבים אל החדר.

דלת החדר נפתחה והרבי נכנס פנימה, כשתאר פניו דומה למלאך ה'. כמעט ללא שהות של רגע פתח הרבי באמירת ברכות השחר בהתלהבות ובדבקות, כשכל מלה ומלה יוצאת מפיו בהטעמה, מלווה בנעימה מרגשת ומתאמת.

רבי יצחק דוד לא ידע את נפשו מרב אשר. נרגש הקשיב הוא לברכותיו של הרבי והקפיד לענות בכונה אמן אחר כל ברכה וברכה. באותם רגעים נעלים נדמה היה לו כאילו הבראה כלה משוררת את שירתה לבוראה, ונשמתו כמעט פרחה מרב מתיקות וערגה.

סים הרבי את אמירת הברכות ופנה לצאת מהחדר. רבי יצחק דוד המתין קמעא עד שנשמעו הדי פסיעותיו המתרחקות של הרבי. רק אז הרשה לעצמו לחמק בשקט אל מחוץ לחדר, כשרגליו כמו מרקדות מאליהן, מרב שמחה על גדל הזכות שנפלה בחלקו.

נדמה היה כי נפשו באה אל ספוקה, אף לא משטעם רבי יצחק דוד פעם אחת את טעמן של אותן דקות נפלאות, שוב לא ידעה נפשו שבעה. בלילה שלמחרת התהפך על מטתו בנענועים, ובהגיע

בימי עלומיו של החסיד הירושלמי הנודע, רבי יצחק דוד גרוסמן זצ"ל - סבו של הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל ראש ישיבת פיוסק קרלין - גברו בו הכסופים והנענועים לרבו הגדול, בעל הבית אהרן' מקרליו, עד שלא יכול היה עוד לשאתם. לבו לא נתן לו מנוח והוא החליט לצאת לדרך הארפה ומלאת הסכנות, המובילה אל חצר הקדש של רבו הנערץ.

הביט הרבי לעבר הנגיד בעיניו היוקדות, הצביע לכוון מעיל הפרוה התלוי בצד החדר ואמר: "הנה, כאן, מאחורי מעיל הפרוה, מסתתר אברך צעיר החביב עלי כאישון עיני, ואם עמו אני משוחח מאומה בשעה זו, כיצד מעלה אתה על דעתך שאשוחח עמך במלי דעלמא?!"

האהל על ציונו של הבית אהרן' מקרליו בעירה מליניב שבאוקראינה

שבועות ארפים ומיגעים עשה רבי יצחק דוד בדרכו, עד שהגיע סוף סוף למחוז חפצו. ואולם, אף דרכו רגליו על מפתן בית מדרשו של הרבי, מצאה נשמתו מרגוע. שנים של השתקקות, של געגועים עמקים, באו לספוקם ברגע אחד.

רבי יצחק דוד ידע כי זמן הבקור מגבל, והוא השתדל לנצל בו כל רגע. הוא נכרך אחר הרבי בעבדות של אהבה וכמעט לא מש ממחיצתו, תוך שהוא ממלא את כליו בניצוצות של קדשה ועבודת ה'. הרבי מצדו הרעיף גם הוא חבה עמקה לאברך

גדל מעלת השכמת הבקר

ענישו של המתירשל בהשכמת הבקר

הכהנים והלוויים נצטוו במצות עשה לשמור על בית המקדש בשעות הלילה (רמב"ם בית הבחירה ח א-ב). בין אנשי המשמר סבב אדם מיוחד - "איש הר הבית" - שתפקידו היה לבדוק את ערנות השומרים ולודא שאיש לא נרדם על משמרתו, והיתה לו הסמכות להעניש את מי שנמצא ישן על משמרתו.

וכך מתארת זאת המשנה (מדות א ב): "איש הר הבית היה מחזר על כל משמר ומשמר ואבוקות דולקות לפניו. וכל משמר שאינו עומד ואומר לו: איש הר הבית, שלום עליך! - נכר שהוא ישן, [ואיש הר הבית] היה חובטו במקלו, ורשות היה לו לשרף את פסותו. והם [אנשי ירושלים] אומרים: מה קול בעזרה? קול בן לוי לוקה ובגדיו נשרפים, שישן לו על המשמר".

רבי יהודה אריה די מודינא בפרוש 'הבונה' ל'עין יעקב' (תמיד פ"א) מפרש כי דברי המשנה הוא אינם אומרים רק על שומרי המקדש, כי אם לכל אחד מיישראל. תפקידו של יהודי הוא להתגבר פארי ולעמד משנתו עם שחר כדי לעמד על משמרת עבודת בוראו. ולכן כאשר הוא נשאר ישן על מטתו, ואינו מתגבר לקום לעבודת בוראו, אזי "יחבטנו הקב"ה במקלו בייסורים ובתוכחות, או ישרף פסותו באבדת ממונו, והנשרפים ישמעו קולו לוקה ונאנח, וראו לנפשם ויזהרו שאפלו לא יאנסו בשנה".

השכמת הבקר - מפתח להצלחה

רבות נכתב במקורותינו, כי כל מהלך יומו של האדם, הן ברוחניות והן בגשמיות, תלוי באותם רגעים ראשונים של היום - רגעי ההשכמה. כאשר אדם משכים בשמחה ובזריזות, מבטח הוא כי יזכה לסייעתא דשמיא ולהצלחה בכל תהלוכותיו, ויוכל לעבד את בוראו כל היום כולו בשמחה ובנישוא הדעת.

אם נביט סביבנו נוכל להבחין בזאת כמו עינינו: שני אנשים עובדים אצל אותו בעל הבית, באותה משרה ממש. האחד מזדרז לקום בכל

יום בשעה מקדמת, מתיצב בבית הכנסת עוד לפני זמן התפלה, מתפלל בנחת ובכונה, יושב לשעור קצר אחר התפלה, סועד את לבו ויוצא לעבודתו. אדם זה מסים את עבודתו בשעה מקדמת, ומנצל את שארית יומו לעסוק בצרכי גופו ונפשו. כל יומו מארגון, מאון, מלא תכלית ועשייה ברוכה.

לעמדתו חברו המתעצל מלקום, נאבק לנתק עצמו ממטתו בשעה מאחרת, מגיע מאחר לבית הכנסת, חוטף תפלה מהירה, וממשיך ליום עמוס בעיפות, בבלבול ובאי-סדר. אדם כזה אינו מצליח לעשות את עבודתו כהגון, הוא שוב ממונה באחור, ושעות הערב עוברים עליו בבלבול ובחסר מעש. שוב נופל הוא מאחר לישן, ומיו עוברים במעגל בלתי נגמר של החמצה וריקנות.

ולא מדבר רק בבעלי בתים, כי אם גם אצל הלנים באהלה של תורה. המתגברים להשכים קום זוכים לתפלה ערבה וללמוד בחיות ובעמקות. יומם שלו ובנוי לתלפיות. לעמדתם, המאחרים לשכב, נחפזים לקום באחור, תפלתם חטופה, למודם אטי ומבלבל והיום כלו עובר עליהם בכבדות.

משום כך, אין זה פלא שהיצר הרע משקיע את כל כחו דוקא בענין זה. הוא זורע באדם עיפות, ובכל כחו מנסה למנוע מהשכמת הבקר. זוהי מלחמה הדורשת עמל והתמדה לאורך כל חיי האדם, מערכה עקשת המתחדשת כל בקר ('אני תפלה' ח"א עמ' סג).

תפלה בעתה - סגולה לפרנסה

אמר רבי יחיאל מיכל מנעמירוב הי"ד:

הקפדה על תפלה וקריאת שמע בזמנה היא סגולה לפרנסה. רמז לכך נתן להביא מהפסוק (תהלים קמה טו): "עיני כל אליך ישרו ואתה נותן להם את אכלם בעתה" - למי נותן הקדוש ברוך הוא כדי פרנסתו, למקפיד להתפלל "בעתה" - בזמן תפלה (שברי לוחות' הנהגת ודרך האדם אות ז).

אלה הדברים

בספרו 'שלחן השחור' (רטו ד) מעורר הרבי מקומרנא בעל 'היכל הברכה' על גדל החיוב המוטל על האדם להשתדל בעניית אמן, ואלו דבריו:

"הזהר הקדוש הפליג בגדל ענישו של המבטל מצות עניית אמן, ובגדל שכרו של הנזהר בענייתו, וכל הרוצה דבריו יאחזו חיל ורעדה. על פן יזהר כל אדם לענות אמן אחר ברפת חברו בכונה גדולה ובנישוא הדעת, ויקפיד בכל יום לענות תשעים אמינים".

הקפד להשכים קום, לענות אמן אחר ברכות השחר של המתפללים ובכך תזכה להשלים עניית תשעים אמינים מדי יום!

משה תקן לומר מאה ברכות

"ה' אלקי אבותכם יספ עליכם ככם אלהי פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם" (א יא) פרש רש"י (ע"פ ספרי א יא) שלאחר שברך משה את ישראל: "יספ עליכם ככם אלהי פעמים", אמרו לו ישראל: "משה אתה נותן קצבה לברכותינו", הלוא כבר הבטיח הקב"ה לאברהם (בראשית יג טז): "ושמתי את זרעך כעפר הארץ"? אמר להם משה: "זו משלי היא, והוא [הקב"ה] ויברך אתכם כאשר דבר לכם".

אם כבר הבטחו ישראל בברכת הקב"ה לאברהם בברכה שאין לה קצבה, מדוע הצרך משה להוסיף להם ברכה משלו?

פרש רבי יעקב בעל הטורים:

משה רבנו למד את ישראל לברך מאה ברכות בכל יום. וכן ששכרה של כל ברכה הוא עשרה זהובים (חלין פז א), נמצא שפאשר יברכו מאה ברכות ישתכרו אלהי זהובים בכל יום. וזהו שאמר לישראל: בשכר אמירת מאה ברכות ביום, תשתכרו "ככם אלהי פעמים",

אולם מלבד זאת יוסיף ויברך אתכם הקב"ה מאוצרו.

סמך לכו שמשה הוא שלמד את ישראל לברך מאה ברכות נתן ללמד מן הכתוב (דברים לג א): "וזאת הברכה אשר ברוך משה איש האלקים"; "משה איש האלקים" - ראשי תבות "מאה" (בעל הטורים דברים לג א, וראה 'מנחת יהודה' לר"ל אילנבורג על פסוק זה).

רבי יעקב יהושע פרומן מלודז' הוסיף ואמר, שאף בעבדה ראשי התבות של הכתוב: "יספ עליכם ככם" הם בגימטריה מאה, יש כדי ללמדנו שפסוק זה עוסק בשכר אמירת מאה ברכות. על פי זאת אף פרש את אשר הביא 'בעל הטורים' כאן, כי בפסוק אחד נוסף בתנ"ך נכתבה תבת "ויברך" בנקודת זה: "תהלת ה' יברך פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד" (תהלים קמה כא). לדבריו מובן הקשר בין שני פסוקים אלו, המשלימים זה את זה - ברכת ה' הבאה כשכר על ברכותינו אנו (נחלת יעקב יהושע).

*

ידועים דברי הש"ך (ח"מ שפכ כ) שרק ברכה

הנענית באמן שיה עשרה זהובים. ויש לומר, שאף דבר זה נרמז בכתוב כאן, שראשי התבות: "עליכם ככם אלהי" הם בגימטריה צ"א, כגימטריה של אמן.

אמן מצילה מחרדת הדין

"ואמר אלהם לא תעריצו ולא תיראו מהם" (א כט)

דרש חכם ציון הכהן מהעיר צפאקס שבתוניס:

ראשי תבותיו של הכתוב: "ולא תיראו מהם" - "מות" ואלו סופי תבותיו הם "אמן". ללמד כי המקפיד על עגית אמן, אל לו לפחד מיום המות, שכן מבטח הוא כי תכף ומיד יפתחו בפניו שערי גן עדן.

זאת על פי מאמר חכמים (שבת קיט ב): "כל העונה אמן בכל כחו - פותחין לו שערי גן עדן", ופרש ה'פן איש ח' (פ' יהודע' שם) שהעונה אמן, מיד בעלות נשמתו לעולם העליון יראה את שערי גן עדן פתוחים לקראתו, לבל יעלה בלבו שום פחד מדין של מעלה (יושיע ציון אות כד).

שערי גן עדן

עגית אמן במשנת בעל החלולא

ברכות השחר מכל אחד ואחד

רבי יעקב, בן מהר"ם בנעט, מתאר בקונטרס שכתב על תולדות חיי אביו את סדר הנהגתו מדי בקר, ואלו דבריו: "מעולם היה... מן העשרה ראשונים, ושמע מכל אחד ואחד מבאי ביתו את ברכות השחר כדי לענות אמן אחריהם, ואחרי כן אמר הוא עצמו הברכות על הסדר בקול נעים ובכונה, קדם שעמד השליח צבור בתפלה" (תולדות ר' מרדכי בנעט עמ' 16).

אמן - שלשת עקרי האמונה

בעל ספר העקרים (מאמר ראשון פ"ד) סבר שעקרי הדת הם שלושה: א. מציאות ה'; ב. תורה מן השמים; ג. שכר ועונש. מהר"ם בנעט באר כי המלה אמן היא הכרזת אמונה בשלושה עקרים אלו. זאת על פי דברי חכמים (שבת קיט ב) כי שלש אותיות 'אמן' מכונות לשלוש התבות: "א-ל מלך נאמן". והנה, 'א-ל' היא הכרזה על אמונה במציאות ה' המושל בכל, בכח בלתי מגביל; 'מלך' היא הכרזה על האמונה בתורה מן השמים, בכתוב (תהלים צט ד): "מלך משפט אהב", והתורה נקראת משפט, בכתוב (תהלים יט י): "משפטי ה' אמת צדקו יחדיו". ונאמן היא הכרזה על היותו נאמן לשלם שכר למקמי מצותיו ועונש לעוברים עליהן (דרשות מהר"ם בנעט דרושים קצרים).

המהר"ם בנעט זי"ע

י"ג באב תקפ"ט

רבי מרדכי בנעט מניקלשבורג נולד בעיר שורגא שבהונגריה בשנת ה'תקי"ג, לאביו רבי אברהם. בהיותו כבן אחת עשרה כבר נשלח ללמד בישיבה ששכנה בעיר אטינגן, ובראשה עמד רבי יעקב קאצנלנבויגן. בגיל שמונה עשרה עבר לפראג, שם למד תורה מפי רב העיר בעל ה'נודע ביהודה'.

בהגיעו לפראג נלקח כחתן לבתו של אחד מנכבדי העיר ניקלשבורג. לאחר נשואיו הסתופף בצלו של רב העיר, הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג אשר היה ממאורי החסידות, ובו ראה את רבו המובהק.

בצעירותו התמנה רבנו לדין בעירו ניקלשבורג, אולם בהמשך עקר מן המקום כדי לשמש במשרות רבנות בכמה מערי אירופה. לאחר פטירת הרבי ר' שמעלקא, נעמר לשוב ולמלא את מקומו כרבה של ניקלשבורג. בעיר ניקלשבורג עמד רבי מרדכי בראשות ישיבה גדולה שעל ספסליה נמנו כארבע מאות תלמידים, ביניהם רבי יהודה אסאד זצ"ל ועוד מגדולי ישראל. בהיותו מערר ביותר על קיסר אוסטריה פרנץ הראשון, מנהיג זה כרפה של מורביה כלה. את מעמדו הרם נצל כדי להגן על חומות הדת.

לעת זקנתו נסע רבי מרדכי אל עירת המרפא קרלסבאד. בהיותו שם, ביום י"ג באב ה'תקפ"ט נתבקש לישיבה של מעלה. נטמן בעיר ליכטנשטט הסמוכה לקרלסבאד, על תנאי שיעבירוהו בהמשך לעירו ניקלשבורג. כחצי שנה אחר פטירתו העתק ארונו מליכטנשטט, ונטמן למנוחת עולמים בעירו ניקלשבורג.

נכד רבנו, רבי אברהם יצחק גליק מטולשוב, ספר כי אשת רבנו, הרבנית מרת שרה פינקל ע"ה, היתה מתפללת שבעלה יאריך ימים יותר ממנה, כדי שתזכה שצדיק כמותו יאמר אחריה קדיש וילמד לעלי נשמתה. בקשתה נתקבלה, והיא אכן נפטרה בכ"ז באייר תקפ"ח - קצת יותר משנה לפני, ורבי מרדכי אמר אחריה קדיש במשך כל השנה (צדיק פתמר יפרח עמ' כח).

המצבה על קברו של רבי יעקב בנעט מניקלשבורג [מיקולוב] שבצ'כיה